

Radni materijal za učenike 3.5

Pojam zajedničkog dobra: zaštitni znak demokratije i diktature

*La multitude qui ne se réduit pas à l'unité est confusion;
l'unité qui ne dépend pas de la multitude est tyrannie.*

[Različitost koja se ne može svesti na jedinstvo je konfuzija; jedinstvo koje zanemaruje različitost je tiranija.]

Blaise Pascal (1623-62.)

Pregovaranje o zajedničkom dobru u pluralističkim demokratijama	Nametanje zajedničkog dobra u autokratskoj vladavini i diktaturi
<p>U pluralističkim demokratijama, zajedničko dobro se dogovara u pregovorima i zagovara. Niko unaprijed ne zna rezultat (AB?). To često uključuje pokušaj i grešku pa se odluke mogu, a ponekad i moraju ispraviti. Politika je proces kolektivnog učenja kroz kontroverzne rasprave; na kraju mora biti donijeta odluka.</p>	<p>D1: božanskom spoznajom ili naučnom analizom (npr. marksizam–lenjinizam) zajedničko dobro se može objektivno definisati. Samo vladajuća elita je za to sposobna (D2!). Zajedničko dobro opravdava sva sredstva, uključujući silu, da bi se savladao otpor i suprotstavljanje (X). Kritičari “D1” ili “D2!” se proglašavaju neprijateljima.</p>
<p>U pluralističkim demokratijama, grupe promovišu različite ciljeve, interese i vrijednosti (ciljevi A i B). Svaka grupa zagovara svoje ciljeve (a1, a2, b1, b2), nastojeći uticati na konačnu odluku u svoju korist (AAB? – BBA?). Pluralizam podstiče natjecanje i borbu mišljenja. Slobodni mediji podržavaju žustre rasprave.</p>	<p>U diktaturama, grupe ili pojedinci koji promovišu neku alternativu ili iznose kritiku bivaju ušutkani (simbol X). Pravo na učešće daje se samo pristalicama režima. Mediji se cenzurišu. Vladar odlučuje koji problemi, interesi ili ciljevi postaju dio političkog programa.</p>
<p>Borba mišljenja smatra se nužnom i produktivnom da bi se postigao dogovor i kompromis. Odluke podliježu kritičkom preispitivanju.</p>	<p>Pristanak nameće i unaprijed definiše vladar. Smatra se da borba mišljenja izaziva nesklad i opasna je, jer se teško nadzire.</p>